

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Перший проректор
 Глухівського НПУ
 ім. О. Довженка
 Марина ХРОЛЕНКО
 «28» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни **«Безпека життєдіяльності»**

Галузь знань: **01 Освіта/Педагогіка**

Спеціальність: **013 Початкова освіта**

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма: **«Початкова освіта»**,

Статус: **нормативна дисципліна, цикл загальної підготовки**

Структурні підрозділи (факультети, ННІ, кафедри), відповідальні за реалізацію навчальної дисципліни: **факультет природничої і фізико-математичної освіти**

Кафедра: **фізико-математичної освіти та інформатики**

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальне навантаження		Кількість годин					Вид семестрового контролю	
					Аудиторні заняття			Практичні заняття	Самостійна робота студента		
			Європейські кредити	Години	Всього	Лекції	Лабораторні заняття			Залік	Екзамен
Денна	1	1	3	90	36	18	-	18	54	+	
Заочна	1	1	3	90	10	6	-	4	80	+	

Глухів-2024

Робочу програму навчальної дисципліни складено відповідно до Стандарту вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта ОС «Бакалавр», професійних стандартів за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», ОПП підготовки бакалаврів за спеціальністю 013 Початкова освіта, навчального плану, навчальної програми)

Укладач робочої програми:

Людмила СУХОЙВАНЕНКО, кандидат педагогічних наук

(підпис)

ГОЛОВА ВЧЕНОЇ РАДИ

факультету Інна КОРЕНЕВА, доктор педагогічних наук, професор
(ім'я та прізвище, науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою ННІ педагогіки та психології _____
протокол від «28» 08 2024 року № 9

Голова вченої ради ННІ педагогіки та психології кандидат педагогічних наук,
доцент Андрій Шерудило

ПОГОДЖЕНО

Гаранти освітніх програм:

кандидат педагогічних наук, доцент Ірина МОЗУЛЬ

кандидат педагогічних наук, ст. викладач Галина НЕПОМНЯЦА

кандидат педагогічних наук, доцент Ольга ВИШНИК

Пояснювальна записка

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Безпека життєдіяльності” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за спеціальністю 013 Початкова освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні поняття про вирішення професійних завдань за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення внутрішніх і зовнішніх небезпек, що спричиняють надзвичайні ситуації та їхніх негативних наслідків .

Міждисциплінарні зв’язки: вивчення безпеки життєдіяльності, охорони праці та цивільного захисту потребує знань з екології, біології, фізики, хімії; отримані знання застосовуються під час вивчення таких навчальних дисциплін: фізична культура, нові інформаційні технології тощо.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Безпека життєдіяльності.
2. Охорона праці.
3. Цивільна оборона.

Мета курсу: забезпечити відповідні сучасним вимогам знання студентів про загальні закономірності виникнення і розвитку небезпек, надзвичайних ситуацій, зокрема небезпек техногенного характеру та небезпек пов’язаних із введенням воєнного стану в країні, їх властивостей, можливого впливу на життя і здоров’я людини та сформувати у майбутніх фахівців з вищою освітою необхідного в їхній подальшій професійній діяльності рівня знань та умінь з правових і організаційних питань безпеки життєдіяльності, охорони праці та цивільної оборони, а також активної позиції щодо практичної реалізації принципу пріоритетності життя та здоров’я людини .

Основними завданнями вивчення дисципліни є навчити студентів:

- ідентифікувати потенційні небезпеки;

- визначати небезпечні, шкідливі та вражаючі фактори, що породжуються джерелами цих небезпек;

- прогнозувати можливість і наслідки впливу небезпечних та шкідливих факторів на організм людини;

- розробляти заходи та застосовувати засоби захисту від дії небезпечних та шкідливих факторів;

- правовим та організаційним питанням охорони праці, структурі державного нагляду та громадського контролю, відповідальності керівників за порушення законодавства з охорони праці, методам аналізу травматизму;

- основам гігієни праці та виробничої санітарії;

- техніці безпеки – комплексу організаційних, технічних заходів та засобів, що відвертають нещасні випадки на виробництві;

- протипожежній безпеці та профілактиці;

- приладам та засобам контролю безпечних умов праці;

- будувати моделі розвитку надзвичайних ситуацій;

- визначати рівні ризику надзвичайних ситуацій;

- обґрунтовувати комплекс заходів, спрямованих на відвернення надзвичайних ситуацій, захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах надзвичайних ситуацій;

- інтерпретувати новітні досягнення в теорії та практиці управління ризиками у випадку виникнення надзвичайних ситуацій;

- визначати першочергові заходи, сили і засоби та забезпечувати скоординовані дії щодо ліквідації та подолання наслідків надзвичайних ситуацій;

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- основні етапи розвитку проблеми забезпечення безпеки життєдіяльності людини;

- мету та основні завдання курсу «Безпека життєдіяльності»;
- зв'язок курсу «Безпека життєдіяльності» з навчальними дисциплінами та практикою життєвого досвіду;
- основні положення Концепції національної безпеки України, що стосуються безпеки життя та здоров'я особи;
- основні поняття, визначення та терміни безпеки життєдіяльності;
- загальну модель діяльності людини;
- джерела небезпеки та їх класифікацію;
- таксономію та квантифікацію небезпеки;
- загальні положення управління ризиком;
- систему забезпечення життєдіяльності людини;
- характеристику системи «людина — життєве середовище»;
- об'єкти та цілі безпеки життєдіяльності в системі «людина — життєве середовище» різного рівня.

вміти:

- визначати рівень безпеки системи «людина — життєве середовище»;
- ідентифікувати небезпеку;
- складати номенклатуру небезпек;
- здійснювати таксономію небезпеки;
- визначати причини та можливі наслідки небезпек;
- класифікувати небезпечні, шкідливі та уражуючі фактори;
- оцінювати рівень небезпеки;
- моделювати умови виникнення небезпечних ситуацій;
- здійснювати системний аналіз безпеки життєдіяльності.

Пререквізити: теоретичною базою вивчення дисципліни є навчальні дисципліни «Основи природознавства з екологією» тощо.

Постреквізити: курс «Безпека життєдіяльності» є важливим для подальшого вивчення навчальних дисциплін «Педагогіка», «Психологія», різні види практик тощо.

Фундаментальні поняття: людина, діяльність, безпека, культурний вплив, система, структура, небезпека, життєдіяльність, безпека, культурний вплив, надзвичайні ситуації, демографічний вибух, урбанізація, класифікація небезпек, природні небезпеки, техногенні небезпеки, антропогенні небезпеки, екологічні небезпеки, змішані небезпеки, фізіологічна надійність людини, таксономія небезпек, землетруси, зсуви, селі, повені, підтоплення, снігові лавини, смерч, торнадо, фактори ураження фізичної дії, фактори ураження хімічної дії, теплове випромінювання, іонізуюче випромінювання, радіоактивне забруднення місцевості, тероризм, психіка, психічні процеси, психічні стани, психічні властивості, стрес, механічні травми, опіки, обмороження, травми очей, ураження електричним струмом, отруєння, виробниче середовище, умови праці, охорона праці, дисциплінарна відповідальність, адміністративна відповідальність, матеріальна відповідальність, мікроклімат на робочому місці, шкідливі речовини, виробниче освітлення, шум, вібрації, електробезпека, електротравма, види електротравм, пожежа, цивільний захист, цивільна оборона, надзвичайний стан, воєнний стан, надзвичайні ситуації мирного часу, надзвичайні ситуації воєнного часу, стихійне лихе, екологічне лихе, епідемія, аварія, катастрофа, види надзвичайних ситуацій, рятувальні роботи.

Фундаментальні факти: основні принципи забезпечення безпечної життєдіяльності, характеристика різних видів небезпек, властивості природних небезпек, класифікація конфліктів, загальні правила надання першої медичної допомоги, послідовність надання першої медичної допомоги при різних видах травм, законодавчо-нормативна база України в галузі охорони праці, принципи державної політики в галузі охорони праці та промислової безпеки, принципи організації та види навчання з питань охорони праці, основні параметри

мікроклімату, основні заходи пожежної безпеки, способи і засоби гасіння пожеж, завдання цивільного захисту, структура та завдання Єдиної державної системи цивільного захисту, порядок надання населенню інформації про наявність загрози або виникнення надзвичайних ситуацій, основні способи захисту населення в надзвичайних ситуаціях.

Відповідно до ОПП у результаті вивчення дисципліни здобувачі набувають наступних компетентностей:

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК 3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК 5. Здатність до проєктування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.

СК 11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.

Формування компетентностей в межах дисципліни співвіднесено з трудовими функціями професійних стандартів підготовки вчителя, а саме:

ЗК.01. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки;

усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність);

Трудова функція А. Навчання здобувачів освіти предметів (інтегрованих курсів).

А1. Мовно-комунікативна компетентність (А1.1); А2. Предметно-методична компетентність (А2.5, А2.7), А3. Інформаційно-цифрова компетентність (А3.1, А3.3).

Трудова функція Б. Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу

Б1 Психологічна компетентність (Б1.3), Б2 Емоційно-етична компетентність (Б2.2., Б2.3).

Трудова функція В. Участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища

В2 Здоров'язбережувальна компетентність (В2.2, В2.3, В2.4, В2.5).

Програмні результати навчання

ПР - 05. Організовувати освітній процес із використанням цифрових технологій та технологій дистанційного навчання молодших школярів, розвивати в учнів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів.

ПР - 08. Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПР - 13. Організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно проєктувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.

ПР - 15. Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.

Опис навчальної дисципліни

«Безпека життєдіяльності»

Характеристика дисципліни	Спеціальність	Академічний календар, види занять
Кількість: кредитів ECTS – 3 модулів – 3 змістовних модулів – 3 Загальний обсяг дисципліни – 90 год.	Спеціальність: 013 Початкова освіта ОС бакалавр	Статус дисципліни <i>Цикл загальної підготовки</i> <u>нормативна</u> Курс - I Семестр – 1 Всього годин: Лекцій – 18 год/6 год Практичних - 18 год /4 год СРС – 54 год/80 год Вид підсумкового контролю: 1 семестр –залік

Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	Кількість годин, відведених на:		
	Лекційні заняття	Аудиторні заняття (семінарські, практичні, лабораторні, поточний контроль)	Самостійна робота (СРС)
Змістовий модуль 1. Безпека життєдіяльності			
<i>Тема 1.</i> Вступ. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності	2/0,5	2/0,25	6/9
<i>Тема 2.</i> Природні, техногенні, соціальні, політичні та комбіновані небезпеки. Психологічна та фізіологічна надійність людини	2/0,5	2/0,25	6/8
<i>Тема 3.</i> Надання першої долікарської допомоги при фізіологічному порушенні анатомічної цілісності організму	2/1	2/0,5	6/9
Змістовий модуль 2. Охорона праці			
<i>Тема 4.</i> Вступ. Законодавчо-нормативна база України в галузі охорони праці	2/0,5	2/0,25	6/9
<i>Тема 5.</i> Система управління охороною праці. Мікроклімат на робочому місці. Оздоровлення повітряного середовища. Виробниче освітлення, шум та вібрації	2/0,5	2/0,5	6/9
<i>Тема 6.</i> Пожежна та електробезпека на робочому місці	2/1	20,5	6/9
Змістовий модуль 3. Цивільна оборона			
<i>Тема 7.</i> Структурна підпорядкованість та ланки функціонування служби Цивільної оборони України	2/0,5	4/025	6/9
<i>Тема 8.</i> Надзвичайні ситуації мирного часу. Сучасні засоби ураження.	2/0,5	4/0,5	6/9
<i>Тема 9.</i> Основні способи захисту населення у надзвичайних ситуаціях	2/1	4/2	6/9
Разом	18/6	18/4	54/80

Зміст лекційного курсу

№ п\п	Розділ курсу і теми лекцій. Основні питання лекцій	Кільк. годин
1	<u>3М.1. Безпека життєдіяльності</u> <i>Тема 1. Вступ. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності</i> 1. Предмет, структура, зміст, мета курсу «Основи безпеки життєдіяльності». 2. Основні поняття, терміни та визначення безпеки життєдіяльності. 3. Основні завдання та проблеми безпеки життєдіяльності. 4. Класифікація небезпек. 5. Основні принципи забезпечення безпечної життєдіяльності.	2/0,5
2	<i>Тема 2. Природні, техногенні, соціальні, політичні та комбіновані небезпеки. Психологічна та фізіологічна надійність людини</i> 1. Природні небезпеки. 2. Техногенні небезпеки. 3. Соціальні небезпеки. 4. Комбіновані небезпеки.	2/0,5
3	<i>Тема 3. Надання першої долікарської допомоги при фізіологічному порушенні анатомічної цілісності організму</i> 1. Психологічна та фізіологічна надійність людини. 2. Призначення першої медичної допомоги та загальні принципи її надання. 3. Надання першої медичної допомоги при різних видах травм.	2/1
4	<u>3М.2. Охорона праці</u> <i>Тема 4. Вступ. Законодавчо-нормативна база України в галузі охорони праці</i> 1. Основні визначення в галузі охорони праці. 2. Законодавча та нормативна база України в галузі охорони праці. 3. Принципи державної політики в галузі охорони праці та промислової безпеки. 4. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.	2/0,5

	5. Принципи організації та види навчання з питань охорони праці.	
5	<i>Тема 5. Система управління охороною праці. Мікроклімат на робочому місці. Оздоровлення повітряного середовища. Виробниче освітлення, шум та вібрації</i> 1. Система управління охороною праці. 2. Мікроклімат на робочому місці. 3. Оздоровлення повітряного середовища. 4. Виробниче освітлення, шум та вібрації.	2/0,5
6	<i>Тема 6. Пожежна та електробезпека на робочому місці</i> 1. Електробезпека. Основні причини та особливості електротравм. 2. Основні заходи пожежної безпеки. 3. Способи і засоби гасіння пожеж.	2/1
7	<u>3М.3.</u> Охорона праці <i>Тема 7. Структурна підпорядкованість та ланки функціонування служби Цивільної оборони України</i> 1. Законодавчі та нормативно-правові основи цивільного захисту. 2. Завдання цивільного захисту. 3. Єдина державна система цивільного захисту. 4. Режим функціонування єдиної системи цивільного захисту.	2/0,5
8	<i>Тема 8. Надзвичайні ситуації мирного часу. Сучасні засоби ураження</i> 1. Безпека життєдіяльності при надзвичайних ситуаціях. 2. Види надзвичайних ситуацій. 3. Класифікація надзвичайних ситуацій за масштабами. 4. Класифікація надзвичайних ситуацій за характером джерела. 5. Порядок надання населенню інформації про наявність загрози або виникнення надзвичайних ситуацій (НС).	2/0,5
9	<i>Тема 9. Основні способи захисту населення у надзвичайних ситуаціях</i> 1. Правила поведінки та способи дій в умовах НС. 2. Організація і проведення рятувальних та інших невідкладних робіт у районах лиха. 3. Аварійно-рятувальні заходи та інші невідкладні роботи 4. Життєзабезпечення постраждалих у зонах НС 5. Ліквідація наслідків НС	2/1
Разом		18/6

Зміст лабораторних, практичних, семінарських занять

№ п/ п	Плани практичних занять	Кільк. годин
1	<u>ЗМ.1.</u> Безпека життєдіяльності <i>Тема 1. Вступ. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності</i> 1. Предмет, структура, зміст, мета курсу «Основи безпеки життєдіяльності». 2. Основні поняття, терміни та визначення безпеки життєдіяльності. 3. Основні завдання та проблеми безпеки життєдіяльності. 4. Класифікація небезпек. 5. Основні принципи забезпечення безпечної життєдіяльності.	2/0,25
2	<i>Тема 2. Природні, техногенні, соціальні, політичні та комбіновані небезпеки. Психологічна та фізіологічна надійність людини</i> 1. Природні небезпеки. 2. Техногенні небезпеки. 3. Соціальні небезпеки. 4. Комбіновані небезпеки.	2/0,25
3	<i>Тема 3. Надання першої долікарської допомоги при фізіологічному порушенні анатомічної цілісності організму</i> 1. Психологічна та фізіологічна надійність людини. 2. Призначення першої медичної допомоги та загальні принципи її надання. 3. Надання першої медичної допомоги при різних видах травм.	2/0,5
4	<u>ЗМ.2.</u> Охорона праці <i>Тема 4. Вступ. Законодавчо-нормативна база України в галузі охорони праці</i> 1. Основні визначення в галузі охорони праці. 2. Законодавча та нормативна база України в галузі охорони праці. 3. Принципи державної політики в галузі охорони праці та промислової безпеки. 4. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці. 5. Принципи організації та види навчання з питань охорони праці.	2/0,25

5	<i>Тема 5. Система управління охороною праці. Мікроклімат на робочому місці. Оздоровлення повітряного середовища. Виробниче освітлення, шум та вібрації</i> 1. Система управління охороною праці. 2. Мікроклімат на робочому місці. 3. Оздоровлення повітряного середовища. 4. Виробниче освітлення, шум та вібрації.	2/0,25
6	<i>Тема 6. Пожежна та електробезпека на робочому місці</i> 1. Електробезпека. Основні причини та особливості електротравм. 2. Основні заходи пожежної безпеки. 3. Способи і засоби гасіння пожеж.	2/0,5
7	<u>3М.3. Охорона праці</u> <i>Тема 7. Структурна підпорядкованість та ланки функціонування служби Цивільної оборони України</i> 1. Законодавчі та нормативно-правові основи цивільного захисту. 2. Завдання цивільного захисту. 3. Єдина державна система цивільного захисту. 4. Режим функціонування єдиної системи цивільного захисту.	2/0,25
8	<i>Тема 8. Надзвичайні ситуації мирного часу. Сучасні засоби ураження</i> 1. Безпека життєдіяльності при надзвичайних ситуаціях. 2. Види надзвичайних ситуацій. 3. Класифікація надзвичайних ситуацій за масштабами. 4. Класифікація надзвичайних ситуацій за характером джерела. 5. Порядок надання населенню інформації про наявність загрози або виникнення надзвичайних ситуацій (НС).	2/0,25
9	<i>Тема 9. Основні способи захисту населення у надзвичайних ситуаціях</i> 1. Правила поведінки та способи дій в умовах НС. 2. Організація і проведення рятувальних та інших невідкладних робіт у районах лиха. 3. Аварійно-рятувальні заходи та інші невідкладні роботи 4. Життєзабезпечення постраждалих у зонах НС 5. Ліквідація наслідків НС	2/0,5
Разом		18/4

Зміст самостійної та індивідуальної роботи

Номер теми	Зміст самостійної роботи	Кількість годин
	<u>ЗМ.1.</u> Безпека життєдіяльності	
Тема 1	Опрацювання лекційного матеріалу <i>«Вступ. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності»</i> .	6/9
Тема 2	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття з теми <i>«Природні, техногенні, соціальні, політичні та комбіновані небезпеки. Психологічна та фізіологічна надійність людини»</i> .	6/8
Тема 3	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття з теми <i>«Надання першої долікарської допомоги при фізіологічному порушенні анатомічної цілісності організму»</i> .	6/9
	<u>ЗМ.2.</u> Охорона праці	
Тема 4	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття з теми <i>«Вступ. Законодавчо-нормативна база України в галузі охорони праці»</i> .	9/9
Тема 5	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття з теми <i>« Система управління охороною праці. Мікrokлімат на робочому місці. Оздоровлення повітряного середовища. Виробниче освітлення, шум та вібрації»</i> - конспект.	9/9
Тема 6	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять з теми <i>« Пожежна та електробезпека на робочому місці»</i> .	6/9
	<u>З.М. 3.</u> Охорона праці	
Тема 7	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять з теми <i>« Структурна підпорядкованість та ланки функціонування служби Цивільної оборони України »</i>	6/9
Тема 8	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять з теми <i>« Надзвичайні ситуації мирного часу. Сучасні засоби ураження »</i> .	6/9
Тема 9	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття з теми <i>« Основні способи захисту населення у надзвичайних ситуаціях»</i> - конспект. Підсумковий контроль	6/9
Разом		54/80

Запитання для підсумкового контролю

1. Предмет, структура, зміст, мета курсу «Безпека життєдіяльності».
2. Основні поняття, терміни та визначення безпеки життєдіяльності.
3. Основні завдання та проблеми безпеки життєдіяльності.
4. Класифікація небезпек.
5. Основні принципи забезпечення безпечної життєдіяльності.
6. Природні небезпеки.
7. Техногенні небезпеки.
8. Соціальні небезпеки.
9. Комбіновані небезпеки.
10. Психологічна та фізіологічна надійність людини.
11. Призначення першої медичної допомоги та загальні принципи її надання.
12. Надання першої медичної допомоги при різних видах травм.
13. Основні визначення в галузі охорони праці.
14. Законодавча та нормативна база України в галузі охорони праці.
15. Принципи державної політики в галузі охорони праці та промислової безпеки.
16. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.
17. Принципи організації та види навчання з питань охорони праці.
18. Система управління охороною праці.
19. Мікроклімат на робочому місці.
20. Оздоровлення повітряного середовища.
21. Виробниче освітлення, шум та вібрації.
22. Електробезпека. Основні причини та особливості електротравм.
23. Основні заходи пожежної безпеки.
24. Способи і засоби гасіння пожеж.
25. Законодавчі та нормативно-правові основи цивільного захисту.

26. Завдання цивільного захисту.
27. Єдина державна система цивільного захисту.
28. Режим функціонування єдиної системи цивільного захисту.
29. Безпека життєдіяльності при надзвичайних ситуаціях.
30. Види надзвичайних ситуацій.
31. Класифікація надзвичайних ситуацій за масштабами.
32. Класифікація надзвичайних ситуацій за характером джерела.
33. Порядок надання населенню інформації про наявність загрози або виникнення надзвичайних ситуацій (НС).
34. Правила поведінки та способи дій в умовах НС.
35. Організація і проведення рятувальних та інших невідкладних робіт у районах лиха.
36. Аварійно-рятувальні заходи та інші невідкладні роботи
37. Життєзабезпечення постраждалих у зонах НС.
38. Ліквідація наслідків НС

Порядок поточного і підсумкового контролю знань

Навчальні досягнення здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою та шкалою ECTS (A, B, C, D, E, FX, F).

Поточний контроль проводиться з метою визначення рівня навчальних досягнень студентів на різних етапах опанування навчальної дисципліни, забезпечення зворотного зв'язку між викладачем і студентом у процесі навчання, управління навчальною мотивацією студентів та здійснення коригувальних дій щодо подальшої організації освітнього процесу для досягнення поставлених цілей. Заходи з підсумкового контролю проводяться по завершенню вивчення навчального матеріалу освітньої компоненти.

Якщо студент отримує загальний бал з навчальної дисципліни не менше 60 балів, то, за згодою студента, він може бути зарахований як підсумковий семестровий бал з навчальної дисципліни (залік).

Розподіл балів

Практичні заняття									Підсумковий контроль	Залік
Максимальна кількість балів - 72									28	0
ПЗ№1	ПЗ№2	ПЗ№3	ПЗ№4	ПЗ№5	ПЗ№6	ПЗ№7	ПЗ№8	ПЗ№9	МК№1	0
8	8	8	8	8	8	8	8	8	28	

Критерії оцінювання

Оцінка ECTS	Національна оцінка
A, 90-100	<i>Високий рівень</i> , якщо студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує його на практиці. Виявляє творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, використовує набуті знання у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді; самостійно розкриває свої обдарування та нахили, самостійно оцінює різноманітні явища і процеси, висловлює власну думку, наводить необхідні приклади, володіє науковою термінологією. Дотримується високої культури мовлення. У кількісному відношенні неточностей допускає не більше 10 % від загального обсягу матеріалу (100 %).
B, 82-89	<i>Достатній рівень</i> – студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати навчальну інформацію під керівництвом викладача; отримані знання самостійно застосовує при виконанні практичних завдань. Висловлює основну думку і самостійно виправляє допущені власні помилки. Розкриває досить повно навчальний матеріал, підкріплює його прикладами, але відсутня їх творча інтерпретація. Допускає мовні огріхи. У кількісному відношенні неточностей, помилок допускає не більше 18 % від загального обсягу матеріалу (100 %).
C, 74-81	<i>Середньо-достатній рівень</i> – студент допускає несуттєві неточності, вміє зіставляти та узагальнювати навчальну інформацію під керівництвом викладача; отримані знання застосовує при виконанні практичних завдань. При допущенні несуттєвих помилок з допомогою викладача усуває їх. Демонструє теоретичні знання, але відсутня їх творча інтерпретація. Не чітко обгрунтовує власні думки. Вміє працювати з навчальною літературою. У

	кількісному відношенні неточностей, помилок допускає не більше 26 % від загального обсягу матеріалу (100 %).
D, 64-73	<i>Середній рівень</i> – студент у відповіді допускає декілька суттєвих неточностей. Демонструє посередній рівень знань в обсязі навчальної програми. Не розкриває актуальних питань з дисципліни, не виявляє творчого підходу. Демонструє достатній рівень вправності, але не чітко виражені власні думки. При розв'язанні практичного завдання допускає помилки, порушена логіка розв'язання, що впливає на результат та правильність висновків. Але при цьому базові положення є в основному правильними. Не наводить власних прикладів. При відповіді на питання не виявляє творчого підходу. У кількісному відношенні неточностей, помилок допускає не більше 36% від загального обсягу матеріалу (100 %)
E, 60-63	<i>Рівень</i> володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається <i>нижче середнього</i> . Студент дає недостатньо повну відповідь, допускає ряд суттєвих помилок, не розкриває (до 40%) змісту поставлених питань. Навчальний матеріал відтворює на репродуктивному рівні, не наводить власних прикладів, в окремих випадках не може обґрунтувати свої думки. При розв'язанні практичного завдання допускає грубі помилки і порушує логіку його розв'язання, що впливає на остаточний результат. Але при цьому базові положення та формули, взяті для розрахунку, є в основному правильними, або при нагадуванні необхідних величин та інших показників студент самостійно згадує їх сутність і знаходить правильний шлях розв'язання практичного завдання. Помиляється у визначенні наукових термінів. У кількісному відношенні неточностей, помилок допускає не більше 40 % від загального обсягу матеріалу 100%
FX, 35-59	<i>Низький рівень</i> володіння навчальним матеріалом з <i>можливістю повторного складання</i> . Студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять із дисципліни. Вказує на те, що студент не оволодів 60% навчального матеріалу, який винесено на вивчення з даної дисципліни. На логічні запитання викладача за програмою студент часто не знає правильної відповіді, відповідає на елементарні запитання короткими репліками. Значну частину відповіді відтворює на репродуктивному рівні за допомогою викладача. Не знає базових категорій та технічних характеристик, фундаментальних формул, потрібних для розв'язання практичних завдань, допускає велику кількість помилок. Не орієнтується у визначенні наукових термінів і понять, не користується науковою термінологією. Володіє низькою культурою усного мовлення. У кількісному відношенні неточностей, помилок допускає 60 – 70 % від загального обсягу матеріалу (100 %).
F, 1-34	<i>Низький рівень</i> знань із дисципліни з <i>обов'язковим повторним курсом</i> . Студент володіє матеріалом на рівні розпізнання окремих базових категорій та технічних понять. При відповіді він не демонструє розуміння основних положень, характеристик. Виявляє незнання більшої частини навчального матеріалу. Не володіє культурою усного мовлення. Необхідне повторне вивчення дисципліни. У кількісному відношенні неточностей, помилок допускає 80 – 90 % від загального обсягу матеріалу (100 %)

Рекомендована література

Основна:

1. Пістун І. П. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 1999. 301 с.
2. Мягченко О. П. Безпека життєдіяльності людини та суспільства : навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 384 с.
3. Мельник О. С. Методичні вказівки до виконання модульної контрольної роботи з дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці». Глухів: РВВ ГНПУ ім. О. Довженка. 2012. 24 с.
4. Желібо Є. П. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Каравела, 2004. 327 с.
5. Зацірний В. В., Зацарна О. В., Землянська О. В., Праховнік Н. А. Безпека життєдіяльності: навч. посібник. Київ, 2016. 230 с.
6. Стиценко Т. Є., Пронюк Г. В., Сердюк Н. М., Хондак І. І. «Безпека життєдіяльності»: навч. посібник. Харків: ХНУРЕ, 2018. 336 с.
7. Сокурєнко В. В. Безпека життєдіяльності та охорона праці: підручник. Харків, 2021. 308 с.

Додаткова:

1. Пістун І. П., Трунова І. О., Мервінський Р. І., Олянишен Т. В. Безпека життєдіяльності: навч. посіб. Львів : Укр. акад. друкарства. 2013. 562 с.
2. Баб'як О. С., Сітенко О. М., Ківва І. В. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. Харків: Ранок, 2000. 304 с.
3. Практикум із курсу «Цивільна оборона» : Навч. посібник / М. А. Кулаков та інші. Харків: Факт, 2007. 120 с.
4. Основи охорони праці: підручник / К. Н. Ткачук, М. О. Халімовський, В. В. Зацарний та ін. Київ: Основа, 2006. 448 с.

5. Запорожець О. І., Протоєрейський О. С., Франчук Г. М., Боровик І. М. Основи охорони праці. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 264 с.
6. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці : навч. посіб. 4- те вид., допов. і перероб. Київ: Університет «Україна», 2009. 295 с.
7. Яремко З. М., Тимошук С. В., Третяк О. І., Ковтун Р. М. Охорона праці: навч. посіб. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 374 с.
8. Катренко Л. А., Кіт Ю. В., Пістун І. П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2009. 540 с.
9. Жидецький В. Ц. Основи охорони праці. Підручник. Львів: УАД, 2006. 336 с.

Нормативні джерела:

1. Стандарти вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>.